

12.12.2017

Liikenne- ja viestintäministeriö

LVM/1774/05/2017

MERENKULUN VÄYLÄMAKSUJEN UUDISTAMINEN

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut merenkulun väylämaksujen uudistamista valmistelevalle työryhmälle toimikaudeksi 6.11.2017–31.3.2018. Työryhmän tavoitteena on laatia selvitys siitä, onko väylämaksulainsäädäntöä tarpeen uudistaa ja miten mahdollinen uudistaminen tulisi tehdä. Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt sidosryhmien näkemyksiä väylämaksujärjestelmän mahdollisista muutostarpeista ja kehittämisehdotuksista.

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Väylämaksu on katsottu perustuslailliselta luonteeltaan valtion veroksi. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan väylämaksulaki nykyisellään täyttää ne lain tasoiset vaatimukset veron määrästä, verovelvollisuudesta ja verovelvollisten oikeusturvasta, joita perustuslain 81 §:n 1 momentissa verolta edellytetään. Lain säännökset ovat esimerkiksi sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua harkintaa. Näiden edellytysten täytyminen on varmistettava myös väylämaksun uudistamisessa sikäli kuin maksu säilyy ominaisuuksiltaan edelleen veron luonteisena.

Lisäksi maksun tulee täyttää EU-lainsäädännössä edellytetyt reunaehdot, kuten tuonnin syrjimätön kohtelu ja valtioneuvoston määräykset. Tämä koskee sekä sitä vaihtoehtoa, että väylämaksu säilyy veron luonteisena että sitä vaihtoehtoa, että se ominaisuuksiltaan muutetaan vastikkeelliseksi maksuksi.

Väylämaksu on muiden verojen tapaan tuloutettu valtion talousarvioon yleiskatteellisena. Sen suuruus on kuitenkin käytännössä pyritty mitoittamaan siten, että tuotto kattaa valtion talousarvion kautta rahoitettavan julkisten kulkuväylien ja turvalaitteiden rakentamisen, ylläpidon ja hoidon. Vuosina 2015 - 2017 toteutettu ja vuonna 2018 toteutettava väylämaksujen suuruuden puolittaminen ns. rikkidirektiivin elinkeinoelämälle aiheuttamien kustannusten kompensoimiseksi on merkinnyt vuosittain noin 45 miljoonan euron alijäämää tuottoon. Valtiovarainministeriö toteaa, että olisi syytä sel-

vittää, mitkä ovat olleet mainitusta direktiivistä varustamoille aiheutuneet todelliset kustannukset vuositasolla ja verrata niitä väylämaksutuoton menetykseen. Siten voitaisiin arvioida, onko maksun alennus ollut perusteltua ja onko alennuksen jatkamiselle enää tältä osin perusteita.

Mahdollinen ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen uudistuksen yhteydessä merkitsisi pitkälti sitä, että väylämaksu säilyisi veron luonteisena. Valtiovarainministeriö toteaa, että olisi hyvä saada lisäselvitystä siitä, mikä tyyppisten alusten päästöt ovat merkittäviä ja onko väylämaksua mahdollista kehittää ohjaavaan suuntaan päästöjen vähentämiseksi. Päätöksen tueksi olisi samalla selvitettävä, mitkä olisivat vero-ohjauksen muut vaikutukset, myös suhteessa muihin mahdollisiin ohjauskeinoihin.

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Terhi Järvikare

Neuvotteleva virkamies

Markus Teräväinen